

ויואל משה

קרח

קובץ מאמרים ושיחות, בעניני הפרשה וזמני המועדים, מבנש"ק רבי יואל משה פינטו שליט"א בן אדמו"ר רבינו יאשיהו פינטו שליט"א ראב"ד מרוקו. דברי תורה חידושים וכיאורים, אוצר מאמרים מזהירים, לגלות בעניני הפרשה והזמנים, כפרד"ס התורה כלולים, מגלה צפונות ונעלמים, מכל פסוקי הפרשיות ועניני הזמנים. • פרשת קרח תשפ"א

הארץ נתנה באדם את היצר הרע לשנות מדבר ה' לשם שמים וקרח שהלך אחר יצר זה נבלע בארץ

לעזוב את תפקידם.

ועל המחלוקת הזאת שעשו קרח ועדתו חרה אף ה' מאוד, ורצה הקב"ה לכלות את העדה הרשעה הזאת בדרך משונה בה איש לא מת קודם לכן, וזה כדי שלעולמי עד יזכרו בני ישראל את אשר עשה ה' לקרח, ולא יקומו עוד אנשים חדשים לערער על מנהיגי ישראל, ועל הכהונה שהיא נתונה לזרע אהרן, ולכן ברא הקב"ה בריאה חדשה, ופתח את פי הארץ והיא בלעה אליה את קרח ואת כל עדתו ואת כל הרכוש השייך להם.

מדוע עונשו של קרח היה להיבלע בארץ

וצריך לשאול על הדבר הזה, הרי אפשריות רבות עד אין מספר עומדות לפני הקב"ה בהם יכול הוא יתברך להיפרע מעוברי רצונו, ומדוע בחר הקב"ה דווקא בדרך זו של פתיחת פי הארץ להעניש את קרח ועדתו.

בפרשתנו התורה הקדושה מספרת אודות המחלוקת והקטטה שהקימו קרח ועדתו על משה רבנו ואהרן הכהן. שהקנאה בערה בקרח שהיה בן משפחתם של משה ואהרן, על מה שאחרים מבני משפחתו זכו להיות מנהיגי עדת ישראל, שלמשה רבינו נתן הקב"ה את כתר המלוכה שהוא יהיה מלך ומנהיג על ישראל, ולא אהרן ולזרעו נתן הקב"ה את כתר הכהונה שהם יהיו משרתי ה' בהיכלו. ויותר מכל חרה לקרח שמינה משה על פי ה' את אליצפן שהיה בן אחיו הקטן של קרח להיות נשיאו של שבט לוי. וקרח ראה כיצד אחרים מבני משפחתו הובדלו ורוממו מיתר בני שבטו, ואילו הוא שהיה עשיר מופלג וחכם ונבון, נותר לעבוד את עבודת הלויים כיתר אחיו, ולכן החל קרח להמריד את בני ישראל נגד משה רבנו, ולקח עמו קרח מאתים וחמישים אנשים שהיו מחשובי בני ישראל, וקמו כולם על משה ואהרן והתיחו בהם דברים קשים ודרשו מהם

לכל מבקשי החכמה
ניתן לקבל בתפוצה ישירה את העלונים
"ויואל משה"

ו"פניני ויואל משה"
מתורתו ומוסריו של בנש"ק
רבי יואל משה פינטו שליט"א
בנו בכורו של האדמו"ר
רבינו יאשיהו פינטו שליט"א
במייל: TorahPinto@gmail.com
בטלפון: 017 459-8776 +1

את פי ה', וליצור דבר המנוגד למה שציוה עליה יוצר כל היצורים, ובפרט שלא היתה לארץ שום הנאה ותועלת מהמרת פי ה', אלא ההיפך יותר היתה חשובה ומעולה אם גם עציה היו טעימים לחיך האדם. וכתב האוהב ישראל זיע"א לבאר כי ידעה הארץ בליבה שעתיד הקב"ה ליקח עפר ממנה וממנו לברוא את האדם, והוא יהיה החשוב שבברואים שכל מעשי שמים וארץ יהיו תלויים במצבו הרוחני. ועוד צפתה הארץ כי אותו האדם עתיד להמרות את פי ה' ולאכול מעץ הדעת, וחסה הארץ על פרי ידה הוא האדם, שבוודאי העונשים בהם יענש על חטאו יהיו קשים וכואבים ביותר, וכל העולם כולו ינזק מחטא זה, ולכן חיפשה הארץ עצה כיצד יכולה היא להקל את חומדת חטאו של אדם הראשון בעיני ה', ולכן דימתה בנפשה שאם האדם הוא הראשון שיחטא, ודאי חטאו יחשב לחטא חמור שאין כדוגמתו, כי יציר כפיו של הקב"ה שמעצמו פיתח טבע רע למרוד בהקב"ה יוצרו, זהו דבר בלתי נסלח. אולם אם היא הארץ תהיה הראשונה בבריאה להמרות את פי ה', והאדם הנלקח ממנה הוא השני שיחטא יהיה אפשר לתלות את חטאו של האדם בחטאה של הארץ ממנה נלקח, וידון הקב"ה את האדם לכף זכות, כי אין טבעו רע ומושחת לעשות ההיפך ממה שציווה אותו הקב"ה, אלא מחמת שהוא נלקח מהארץ שכבר המרתה את פי ה' גם בו נולד טבע זה. ולכן המרתה הארץ את פי ה' ולא הוציאה עץ שטעם העץ כטעם הפרי, ובזה עשתה הארץ עבירה לשם שמים, ולכן נתקללה האדמה אחרי שחטא אדם הראשון, כי בעבור זה חטאה כדי שהיא תחלוק את העונש עם האדם.

ובאמת אף על פי שנתבאר מדברי האוהב ישראל זיע"א שהארץ כיונה במעשיה לשם שמים, אם כל זה לא היה עליה להכניס את רצונה ומחשבתה במעשיו של הקב"ה, כי בודאי אין הברואים מבינים את הדברים יותר טוב מאשר הקב"ה שמלך בטרם כל יציר נברא.

במה שהמרתה הארץ את פי ה' היא נטעה באדם יצר לחלוק על הקב"ה ולרצות להגיע לדברים שאין הקב"ה מיעד לו

וממעשה הארץ שהמרתה את פי ה' לשם שמים,

ונראה בס"ד לבאר עניין זה על פי כלל גדול שנשנה פעמים רבות במשנתו המזהירה של עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א, בכתביו הקדושים ובאמרותיו הטהורות. שכאשר נתבונן בפרשת בראשית בחטא שחטא אדם הראשון כשאכל מעץ הדעת, נראה שלא רק הוא שאכל מעץ הדעת, וחווה שגרמה לו לאכול, והנחש שפיתה את חוה לעשות כן נענשו ונתקללו, אלא גם האדמה נתקללה על חטאו של אדם הראשון כפי שאמר הקב"ה לאדם הראשון: "אַרְוֶה אֶתְּךָ בְּעֵבוֹרְךָ" (בראשית ג יז). ודבר זה הוא תמוה ביותר, הרי הקב"ה מדוקדק ביותר בעונשיו, ואין הקב"ה מעניש בריה על חטא שחטאה בריה אחרת, ומדוע אם כן קילל הקב"ה את האדמה שהיא תהיה ארוורה על מה שחטא אדם הראשון. והתשובה לזה נמצאת בדברי חז"ל שאמרו (מדרש רבה ה ט ובירושלמי כלאים פ"א ה"ז) כי כשחטא אדם הראשון ונתקלל, נתקללה האדמה ונענשה על חטא שהיא חטאה קודם לכן. שביום השלישי לבריאה ביום בו גדר הקב"ה את המים למקום אחד ונראתה היבשה לראשונה, ציוה הקב"ה על האדמה שתצמיח עצים ושכל עץ יצמיח פרי, וציוה הקב"ה על האדמה שטעם העץ שהיא מצמיחה, יהיה טעמו כטעם הפרי אותו עתיד העץ להצמיח, ולשון הציווי היה: "עֵץ פְּרִי עֵשֶׂה פְּרִי לְמִינוֹ" ופירש רש"י "שיהיה טעם העץ כטעם הפרי". אולם האדמה שינתה מאשר פקד עליה הבורא יתברך שמו, ולא הוציאה עץ שטעמו כטעם הפרי, אלא הוציאה עצים חסרי כל טעם. ועל המעשה הזה זכורה האדמה כהבריאה הראשונה שהמרתה את פי ה' ולא עשתה כאשר ציוה עליה. ואמרו חז"ל במדרש (הנ"ל) שלא העניש הקב"ה את האדמה מיד אחר שחטאה, אלא רק אחרי שחטא אדם הראשון ואכל מפרי עץ הדעת, קילל הקב"ה את האדמה, והענישה על מה שחטאה שלושה ימים קודם, ושינתה מדבריו ולא הצמיחה את עציה באופן שיהיו טעם העץ וטעם הפרי שווים.

הארץ היתה הראשונה שהמרתה את פי ה' ועשתה כן כדי להפחית את עונשו של אדם הראשון

ועוד הביא עט"ר כ"ק האדמו"ר שליט"א את דברי הרה"ק מאפטא זיע"א בספרו 'אוהב ישראל' (פרשת בראשית) שכתב לשאול מה ראתה הארץ להמרות

לבני אדם תאוותנים, אלא אדם הראשון התאוה להשיג מדרגה רוחנית גבוהה יותר מהדרגה בה הציבו הקב"ה. וכן מצינו לרבים מהמפרשים שכתבו שאדם הראשון חשק לאכול מעץ הדעת כדי שתגדל השגתו וראייתו הרוחנית, וכך מצינו לגאון רבי יונתן איבשיץ זיע"א בספרו יערות דבש (הלך ב דרוש ט) שכתב בהרחבה לבאר בגאונות עצומה, שאדם הראשון התאוה לאכול מעץ הדעת, כי על ידי האכילה מפרי העץ היה מגיע להשגת חמישים שערי בינה. ומה שגזר הקב"ה שאם יאכל מפרי העץ ימות, הוא משום שאין האדם יכול להשיג נ' שערי בינה בימי חייו אלא רק במותו, ולכן מוכרח היה האדם למות אם יאכל מעץ הדעת וישיג את שער החמישים.

**שני עונשים נענש האדם על שאכל מעץ הדעת:
"בזעת אפיק תאכל לחם" "עפר אתה ואל עפר תשוב"**

ועוד נראה לבאר בזה קושיא שכתבה רבינו החתם סופר זיע"א (בראשית עמ יד), שהנה כשהקב"ה ציוה על אדם הראשון שלא יאכל מפרי עץ הדעת, התריע בו הקב"ה כי אם יעבור על הדבר הזה ויאכל מפרי עץ הדעת עונשו יהיה מות, אולם אחרי שחטא האדם ואכל מפרי עץ הדעת הענישו הקב"ה בשני עונשים "בזעת אפיק תאכל לחם" שיצטרך לעמול להשגת הדברים אותם מיעד לו הקב"ה, ולא יקבלם ללא מאמץ מצידו. והעונש השני הוא שסופו למות, ואחרי מותו ירקב בשרו באדמה ממנה נלקח קודם שנברא. ולכאורה דבר זה קשה שהרי הקב"ה אמר לאדם שעונשו יהיה למות, ומדוע הוסיף הקב"ה עונש נוסף עליו לא התריע בתחילה, שיצטרך האדם גם לעמול להשגת המיועד לו ובזעת אפו יביא לחמו.

**על ידי "בזעת אפיק תאכל לחם"
שמח האדם בחלקו וניצל ממות**

ונראה בס"ד לתרץ את קושיתו של החתם סופר זיע"א ולומר כי גזרת בזיעת אפיק תאכל לחם היא אינה קללה נוספת שנוספה לעונש, אלא היא ברכה מאת הקב"ה שעל ידי קיומה יכול האדם להרחיק מעליו את גזרת המות, ואת ריקבון גופו בקבר. כי כפי שכתבנו הדבר שהוביל את אדם הראשון

נשרש בטבע האדם לחלוק על מעשי ה', ולשנות מדבריו בשביל לקיים את העולם ולעשות דבר שהוא יותר כרצון ה' ממה שאמר ה' שרצונו. והטבע הזה נמצא בכל אדם שאף כאשר הקב"ה מיישב אדם במקום מסוים, וממנה אותו לתפקיד כל שהוא, הרי שבלב האדם יש צער והוא אינו שלם, שתמיד מקוננת בו המחשבה אילו הייתי במקום קדוש יותר הייתי קרוב יותר להקב"ה, ואילו הייתי בתפקיד אחר או הייתה אומנתי לעסוק במלאכה אחרת, היה לי יותר זמן ללמוד תורה ולעשות רצון אלוקי. ובאמת קול זה הנשמע בלב האדם מקורו מיצר הרע הנמצא בו, כי הקב"ה שאין דבר נסתר מנגד עיניו יודע היטב מה הוא הטוב ביותר לאדם, וכיצד יעלה בידו לתקן את נפשו ולהגיע לדרגה הרוחנית בה הוא צריך להיות. וכשאדם חושב כי במקום אחר הוא ישיג יותר בעבודת ה', הרי הוא חולק על הקב"ה, וכבר כתב הרה"ק רבי אהרן מקרלין (השני) זיע"א בספרו בית אהרן (ויצא), שהרה"ק רבי שלמה מקרלין היה אומר לפרש את דברי חז"ל שאמרו על הפסוק: "וְאַהֲבַת אֶת יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּכָל-לִבְבְּךָ" (דברים ו ה) שצריך האדם להגיע לדרגה "שלא יהיה לבך חלוק על המקום", ופירש רבי שלמה מקרלין את דבריהם שלא יהיה האדם חולק על הקב"ה בעניין המקום והתפקיד שבו הקב"ה נתן אותו, שלא יחשוב האדם שבמקום אחר יכול הוא להגיע להשגות גבוהות יותר בעבודת ה' כי בזה הוא חולק על רצון ה' שקבע מקומו במקום זה, אלא ידע בנפשו כי המקום בו נתנו ה', הוא המקום היחיד בו יכול הוא להגיע אל תיקון נפשו.

**אדם הראשון אכל מעץ הדעת מחמת אותו היצר
שהשרישה בו הארץ לשנות מדבר ה' כדי להגיע
לדרגה רוחנית גבוהה יותר**

וכאשר נתבונן בחטא אדם הראשון נראה כי מחשבה נפסדת זו שנתנה הארץ באדם, שכביכול ביכולתו לחלוק על מעשי ה', ולחשוב כי אם היה במקום ובתפקיד אחר אז היה ביכולתו להשיג מדרגה רוחנית גבוהה יותר, זה היה שורש חטאו של אדם הראשון, כי הנה נהיר לכל משכיל שדבר זה שאדם הראשון התאוה לאכול את פרי עץ הדעת, לא היתה זו תאוות אכילה כאותה התאוה שיש

בני ישראל שהשתעבדו במצרים הותר להם לקחת ממונם של המצרים, ואילו קרח שהיה בן לשבט לוי שלא השתעבדו אסור היה לו ליטול ממון המצרים, והרי לנו שכל בני ישראל קיימו "בזעת אפיך תאכל לחם" בצער השיעבוד וקרח הרוויח את ממונו ללא כל מאמץ.

וכן קרח לא השיג את מעלתו הרוחנית על ידי עמל, שלא מצינו שקרח חשב שהוא ראוי לנשיאות ולכהונה מחמת מעשיו הטובים ותורה שלמד, אלא בזכות אבותיו כפי שאמרו במדרש (במדב"ר יח טז), וכן בזכות בניו שראה ששמואל הנביא עתיד לצאת ממנו, והרי לנו שקרח לא השיג את מעלתו הרוחנית על ידי שהתייגע בעצמו אלא על ידי התייגעות אחרים.

קרח הלך אחר מידת הארץ לשנות מדברי ה' לשם שמים ולכן נבלע בארץ

ולכן כיון שקרח לא קיים "בזעת אפיך תאכל לחם" הלך קרח אחר מידת הארץ וקינא בחלקם הרוחני של האחרים. שקרח קינא במשה שהוא נביא על ישראל ומחמת זה זוכה לקרבה להקב"ה. וכן קינא באהרן הכהן שזוכה לבא אל קודש הקודשים, ולקרב בין ישראל לאביהם שבשמים. ועוד קינא באליצפן שזכה להיות נשיא שבט בישראל, וכיון שהתמנה לנשיא ודאי גם כוחו בשמים גבר ומתרבים זכויותיו. וחשב לעצמו קרח אם הייתי במקומם ודאי הייתי קרוב יותר להקב"ה וזכויותי היו רבות יותר, ולכן קרח חמד לעצמו להיות כהן ונשיא על ישראל. וקרח לא חקק בתודעתו כי המקום והתפקיד בו מציב הקב"ה את האדם הוא הטוב ביותר בעבורו, ובזה קרח הלך בעקבות היצר הרע שנטע הארץ באדם, שהיא שינתה מדבר ה' לשם שמים, כדי להפחית את הנזק שיגרם מחטא עץ הדעת, ועל כן עונשו של קרח היה להיבלע באותה אדמה שנטעה בו את היצר הזה.

ולכן היבעלותו של קרח בארץ היא שתרתיע אחרים מלנסות ולשנות את גורלם, ולרצות דבר שלא יעד ה' בעבורם, כי במעשה קרח התממש במציאות לעיני כל מה הוא סופו של ההולך אחר מידת הארץ, לרצות לשנות מדבר ה' אפילו אם חושב שדבר זה ישפר את רוחניותו.

לאכול מעץ הדעת ושתגזר עליו גזרת המיתה, הוא היצר הנמצא באדם להתחכם על דברי ה', ולחשוב כי יש בשכלו רעיונות שעל ידי מימושם ושינוי המציאות בה הוא נמצא, יכול הוא להגיע להשגות גבוהות יותר בעבודת ה'. ויצר זה ניתן בו ממעשי הארץ ששינתה מדבר ה' כדי להקל מחומרת חטאו של אדם הראשון, ולכן עונשו לשוב אל הארץ כי דבק במעשיה. והתקנה לזה היא שישמח בחלקו ובגורלו, ולא יקנא במסע החיים אותו טווה הקב"ה לחיבורו, והדרך הטבעית בה יכול הקב"ה לגרום לאדם לשמוח בחלקו ולא לקנאות בחלק חבירו, הוא על ידי שהאדם יעמול ויתייגע להשיג את הדברים המיועדים לו. שאם היה משיגם בנקל ללא כל מאמץ, אז היה מואס בהם ולא מכיר בערכם, וכל הזמן היה רוצה דבר אחר שלא גזר ה' שיהיה בחלקו. אולם על ידי זה שהאדם מתאמץ להשיג את פרנסתו ונכסיו הגשמיים, וכן את תורתו וכל חלקו הרוחני, הרי הוא מחובר חיבור חזק לדברים עליהם עמל ולא במהרה הוא מואס בהם, ואינו מקנא בחלק חבירו, ועל ידי זה הוא ניצול מגזרת המות והרקבון בקבר וכבר אמרו חז"ל בפרקי אבות (ד כא) "הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מהעולם" והרי לנו שמה שהאדם חומד דברים שאינם בחלקו זו היא הסיבה למות. וכן אמר שלמה המלך ע"ה "וְרָקַב עֲצָמוֹת קִנְיָאָה" (משלי יד ל), שקנאת האדם היא שגורמת לריקבון בשרו אחר מותו.

קרח לא קיים "בזעת אפיך תאכל לחם" ולכן לא הסתפק בחלקו

ועתה אחר שהקדמנו שהארץ היא שנתנה באדם את הקנאה במה שעלה הקב"ה בחלקו של האחר וכן את הרצון להתערב במעשי ה', יובן היטב מדוע עונשו של קרח היה להיבלע בארץ, ומדוע זכירת היבלעותו בארץ היא שתרתיע אחרים במשך הדורות מלרצות לעצמם דברים שלא ייעד להם הקב"ה, כדוגמת הכהונה והנשיאות. כי הנה אם נתבונן בעברו של קרח נראה כי הוא לא קיים כלל את גזרת "בזעת אפיך תאכל לחם", שאת עושרו השיג במרמה ללא כל מאמץ, שאמרו במדרש (במדב"ר יח טז) שביציאת מצרים נטל קרח את כל אוצרותיו של פרעה מלך מצרים, ונתבאר ברבותינו שלא כדן עשה, כי רק